

(<https://www.kieliverkosto.fi/fi>)

Kielitietoisuuden uusi aikakausi suomalaisessa koulutuksessa

Kielitietoisuus avaa uusia ovia oppimisen maailmassa, tarjoten avaimet syvempään ymmärrykseen kielestä itsestään sekä sen merkityksestä yksilön ja yhteisön elämässä. Suomalaisessa lukiokoulutuksessa kielitietoisuuden käsite on saanut uuden, keskeisen roolin, kun pyrimme vastaamaan nyky-yhteiskunnan moninaisiin haasteisiin ja valmistamaan oppijoita globaaliin tulevaisuuteen. Tässä artikkelissa käsitellään kielitietoisuuden merkitystä suomalaisessa lukiokoulutuksessa ja esitellään Vantaan kaupungin ja myös samalla Suomen ensimmäiset kielikoordinaattorit lukiokoulutuksen tasolla. Kielikoordinaattorit tukevat ja edistävät roolissaan opettajien kielitietoisuuden kehittymistä ja kielitietoisien pedagogiikan integroimista opetukseen sekä edistävät koko Vantaan lukiokoulutuksen monikielisyyttä.

Julkaistu: 20. maaliskuuta 2024 | Kirjoittaneet: Roosa Väisänen ja Geo Goyi

Kielitietoisuus on moniulotteinen käsite, joka yhdistää kielellisen herkkyyden, kielten välisen ymmärryksen ja kielellisten taitojen tietoisien kehittämisen. Andersen ja Ruohotie-Lyhty (2019) jakavat kielitietoisuuden eri ulottuvuuksiin, jotka ovat toiminnassa läsnä yhtä aikaa. Nämä eri ulottuvuudet ovat kielellinen luovuus, metakielellinen tieto, metakielellinen pohdinta, kielen huomiointi ja kieliin ja

kieliyhteisöihin kohdistuvat asenteet (Andersen & Ruohotie-Lyhty, 2019). Suomalaisessa koulutusympäristön kontekstissakin tämä tarkoittaa kykyä tunnistaa ja arvostaa kielten monimuotoisuutta sekä ymmärtää kielen roolia identiteetin, kulttuurin ja yhteiskunnallisen osallistumisen kannalta (POPS, 2014, LOPS, 2019). Kielitietoisuuden avulla pyritään edistämään oppijoiden metakognitiivisia taitoja, jotta he voivat paremmin ymmärtää ja hallita omaa oppimisprosessiaan kaikkien oppiaineiden kannalta. Tämä sisältää tietoisuuden kielen rakenteesta, käytöstä ja oppimisen strategioista sekä kyvyn pohtia ja arvioida omaa ja toisten kielikäyttöä kriittisesti (Andrews, 2007; James & James, 2001).

Kielitietoisuus ei ainoastaan rikasta oppijoiden kielitaitoa ja sisällön ymmärtämistä, vaan myös edistää kulttuurienvälistä ymmärrystä ja kommunikaatiota. Kielitietoisuus korostaa oppimisen prosessia, jossa oppijat oppivat tunnistamaan yhtäläisyyksiä ja eroja eri kielissä, mikä puolestaan tukee monikielistä kompetenssia (Cummins, 2000). Tämän näkökulman mukaan kielitietoisuus on olennainen osa koulutuksen tehtävää valmistaa oppijoita toimimaan monikielisessä ja globalisoituvassa maailmassa. Näin kielitietoisuuden pedagogiikan tärkeys korostuu erityisesti nykypäivän monikielisessä ja -kulttuurisessa koulutusympäristössä.

MIKSI KIELITIE TOINEN PEDAGOGIIKKA ON NIIN TÄRKEÄÄ TÄMÄN PÄIVÄN JA TULEVAISUUDEN KOULUTUKSESSA?

1 OPPIAINEEN SYVÄLLISEMPI OPPIMINEN

Kielitietoinen pedagogiikka auttaa opiskelijoita ymmärtämään ainekohtaisen kielen rakenteita ja sanastoa, mikä syventää heidän ymmärrystään oppiaineesta. Kun opiskelijat ymmärtävät terminologian ja käsitteet paremmin, he voivat omaksua monimutkaisempia ideoita ja teorioita.

2 KRIITTINEN AJATTELU

Kielitietoisuus rohkaisee opiskelijoita pohtimaan kriittisesti kielen käyttöä ja sen vaikutusta tiedon muodostamiseen.

3 MONIKIELISYYS JA MONIKULTTUURISUUS

Lukioissa, joissa on monikielisiä ja -kulttuurisia opiskelijoita, kielitietoinen pedagogiikka tukee kaikkien opiskelijoiden osallistumista ja oppimista. Opettajat voivat hyödyntää opiskelijoiden kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta rikastuttamaan opetusta ja edistämään ymmärrystä eri näkökulmista.

Suomen ensimmäiset lukiokoulutuksen kielikoordinaattorit Vantaalla

Vantaan kaupungin koulutuspolitiikka kannustaa monikielisyiden hyödyntämiseen ja tarjoaa mahdollisuuksia useiden vieraiden kielten opiskeluun. Vantaalla otetaan myös merkittäviä edistysaskeleita koulutuksessa, mistä kertoo muun muassa kielikoordinaattoreiden työn perustaminen lukuvuodelle 2023–2024. Päätehtävänä on kielitietoisuuden edistäminen ja kehittäminen lukiokoulutuksessa. Suomen ensimmäisinä ja maan ainoina lukiokoulutuksen

kielikoordinaattoreina olemme päässeet asemaan, jossa luomme jotain aivan uutta. Näin Vantaan lukiokoulutus voi näyttää suuntaa koko Suomen lukiokoulutuksen tulevaisuudelle.

Syy, jonka takia koemme roolimme suunnannäyttäjiksi ja edelläkävijöiksi on se, että kielikoordinaattorin työ tulee olemaan tulevaisuudessa yhä tarpeellisempi, jotta voimme taata yhdenvertaisen oppimisen lähteen ja kasvualustan kaikille oppijoille.

Kielikoordinaattoreina kehitämme paikallista koulutusjärjestelmää vastaamaan tämänhetkisiin opiskelijoiden tarpeisiin, toimimme pioneereina uusien pedagogisten käytäntöjen kehittämisessä oppilaitoksissa, ja tuomme paikalliseen koulutuksen suunnitteluun ja kehittämiseen arvokasta tietoa ja osaamista.

Kielitietoisuuden pedagogiikan ymmärtäminen ja soveltaminen opetuksessa on nyt entistä tärkeämpää monesta syystä: PISA-tulostenkin valossa opiskelijoiden taito lukea ja ymmärtää tekstejä on entistä matalampi, ja myös monikielisten opiskelijoiden määrä kouluissa on kasvussa (Yle, n.d.; Sulkunen & Malin, 2018). Monikielisten opiskelijoiden kasvava määrä on maahanmuuton luonnollinen seuraus. Koulutusjärjestelmä on murroksessa, ja tarvitsemme opetukseen joustavia ja monimuotoisia lähestymistapoja varmistaaksemme kaikkien oppijoiden mahdollisuudet oppia ja menestyä. Näemme kielikoordinaattorin roolin hyvin keskeisenä tässä muutoksessa. Vaikka vastuumme rajoittuu Vantaan kaupungin suomenkielisiin lukioihin, toivomme herättävämme kiinnostusta kielitietoisuuden pedagogiikan edistämiseen myös muualla Suomessa.

Kielitietoinen pedagogiikka on suomalaisessa koulutusjärjestelmässä alati leviävä lähestymistapa opetukseen, jolla tukea kokonaisvaltaisesti oppijan oppimista, kielellisiä resursseja sekä edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Kielikoordinaattoreina tuemme opettajia kielitietoisuuden pedagogiikan suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa. Tarjoamalla opettajille materiaaleja, koulutusta ja tukea pyrimme varmistamaan, että kielitietoisuus integroidaan kaikkeen opetukseen.

Kielitietoisuus opetussuunnitelmissa ja opettajien yhteistyö

Myös valtakunnallisissa opetussuunnitelmissa, niin perusopetuksen kuin lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteissa, korostetaan kielitietoisuutta eri näkökulmista (LOPS, 2019; POPS, 2014).

Opetussuunnitelma ohjaa opetushenkilöstöä kielitietoisen pedagogiikan avulla tukemaan opiskelijoiden kielitietoisuutta monin tavoin.

Opetushenkilöstö tukee opiskelijoiden kielitietoisuuden kehittymistä muunmuassa auttamalla heitä arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta, ymmärtämään kielten keskeisen merkityksen oppimisessa ja vuorovaikutuksessa sekä tunnistamaan kielen eri rakenteita ja merkityksiä. (LOPS, 2019; POPS, 2014.)

Kielitietoisessa koulussa jokainen opettaja on kielellinen malli ja samalla opettamansa oppiaineen kielen opettaja (LOPS, 2019; POPS, 2014). Kielitietoisuuden tähdentäminen opetussuunnitelmien perusteissa kertoo perustavanlaatuisesta muutoksesta opetuksessa ja koulun toimintakulttuurissa. Kielitietoisessa koulussa opettajien yhteistyö opetuksen suunnittelussa, opetuksessa ja arvioinnissa on entistä merkityksellisempää.

Vantaan kaupungin lukiokoulutuksen kielikoordinaattoreina olemme erityisesti kiinnostuneet lukioden kielitietoisuuden kehittämisestä. Perehtyessämme Vantaan suomenkielisten lukioden opetussuunnitelmiin havaitsimme, että kielitietoisuus on yksi painopisteistä (E-perusteet, 2021). Tämä ohjaa opettajia ottamaan kielitietoisen pedagogiikan edistämisen prioriteetiksi joka lukuvuodelle. Toki yksi lukuvuosi kuluu nopeasti ja tavoitteiden suhteen tulee olla maltillinen. Me kielikoordinaattoreina kuitenkin uskomme, että pienin askelin voimme saavuttaa myös suurempia tavoitteita.

Oppilaitoksissa voi olla ilmapiiri, että kielten opettajat ja erityisesti S2-opettajat hoitavat kielitaidon kehittymisen edistämisen ja siksi kielitietoisuuden voidaan ajatella koskettavan enemmän S2-opettajia. Tarvitsemme kuitenkin jokaisen opettajan ja rehtorin mukaan pohtimaan omaa toimintaansa kielitietoisuuden näkökulmasta, jotta voimme luoda kielitietoista toimintakulttuuria.

Vantaan kärjessä: Uusien polkujen raivaajat kielikoulutuksessa

Kielitietoisuuskoordinaattorin työ on erityisen merkittävää nyt, kun monikielisyys ja kulttuurinen monimuotoisuus ovat entistä näkyvämmässä roolissa suomalaisessa yhteiskunnassa ja koulutusjärjestelmässä. Tilastot Vantaan kaupungin toiseen asteen opetuksesta (Vantaan kaupunki 20.09.2023) kertovat meille, että muunkielisiä opiskelijoita on esimerkiksi Lumon lukiossa 39 %, Tikkurilan lukiossa 22 % ja Vantaan aikuislukiossa 30 %. Kaiken

kaikkiaan muunkielisten opiskelijoiden osuus Vantaan lukioissa on keskimäärin 19 %. (<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/kielitietoisuus-tuva-koulutuksessa>)

Kielitietoisuuden kasvavan kysynnän ja merkityksen vuoksi Vantaan kaupunki kahteen kielikoordinaattoriin osana Korona3-hanketta. Hankkeen tarkoituksena on kompensoida pandemia-ajan haitallisia vaikutuksia, kuroa umpeen pandemian aikana syntynyttä oppimisvajetta ja vahvistaa kielitietoisuutta. Olemme työskennelleet tässä tehtävässä nyt seitsemän kuukauden ajan. Ensimmäisenä tehtävänämmä oli luoda selkeä kuva nykytilanteesta, johon kuuluu opettajien ja opiskelijoiden käsitykset ja kokemukset kielellisistä resursseista ja tarpeista. Aloitimme työskentelyn kartoittamalla ja arvioimalla kielitietoisuuden tilaa Vantaan lukiokoulutuksessa teettämällä opettajille kyselyn. Kyselylomake toimi perustana toimintamme aloittamiselle ja sen myöhemmälle kehittämiselle, sillä ne paljastivat kielitietoisuuteen liittyvät vahvuudet ja haasteet.

Vantaan esimerkki osoittaa, kuinka kielitietoisuuden edistäminen ei ole ainoastaan mahdollista, vaan myös välttämätöntä monikielisessä ja monikulttuurisessa yhteiskunnassamme. Tämä on merkittävä askel kohti tasa-arvoisempaa ja yhdenvertaisempaa koulutusta kaikille Vantaan nuorille.

Uudenlaisen työnkuvan muodostaminen: Voitot ja haasteet kielitietoisen pedagogiikan edistämisessä

Mikäli meitä pyydettäisiin kuvailemaan kielikoordinaattorin työnkuvaa, vastaisimme, että kielikoordinaattori on koulutusalan ammattilainen, jonka vastuulla on tukea oppiaineiden kielitietoista suunnittelua ja kehittää kielitietoista opetusta. Hän toimii sillanrakentajana monikielisyyden ja kulttuurisen monimuotoisuuden edistämiseksi, tarjoten merkittävän tuen sekä opettajille että opiskelijoille. Kielikoordinaattorin tehtävät ovat monipuolisia ja vaativat sekä pedagogista että hallinnollista asiantuntemusta. Kielikoordinaattorin tehtäviin kuuluu opetussuunnitelmien arvioiminen siten, että ne vastaavat sekä opetuksen että yhteiskunnan kielitaitotavoitteita. Kielikoordinaattoreina autamme opettajia laatimaan strategioita kielitietoisen pedagogiikan integroimiseksi kaikkiin aineisiin ja koulutusasteisiin. Tuemme opettajia ammatillisessa kehityksessä järjestämällä koulutusta ja työpajoja kielitietoisen opetuksen

menetelmistä ja arviointikäytännöistä. Lisäksi kehitämme itse monipuolisesti kielitietoiseen pedagogiikkaan liittyviä materiaaleja opettajille sekä myös vinkkaamme jo olemassa olevista materiaaleista. Tutkimme kielitietoisuuteen liittyviä erityisiä opetus- ja oppimisstrategioita, joiden pohjalta koostamme materiaaleja, jotta voisimme edistää kielitietoisuutta lukioissa Vantaalla.

Lisäksi kielikoordinaattori toimii mentorina ja valmentajana, tarjoten henkilökohtaista tukea aineenopettajille. Observoimme opettajien opetusta ja annamme siitä palautetta. Toteutamme opettajille kyselyitä, joilla kartoittaa opetuksen toimivuutta ja joista saatuja tuloksia voidaan käyttää opetuksen kielitietoiseen kehittämiseen. Kielikoordinaattoreina myös observoimme opiskelijoiden opiskelua ja kartoitamme, millaista tukea he tarvitsisivat ja keskustelemme siitä opettajien kanssa. Myös opiskelijoiden tukeminen ja heidän kielellisten oikeuksiensa edistäminen ovat keskeinen osa kielikoordinaattorin työtä.

Kielikoordinaattori kehittää strategioita, jotka tukevat eri kielitaustoista tulevia opiskelijoita ja edistävät kielten ja sisällön yhtäaikaista oppimista. Lisäksi kielikoordinaattori toimii yhteyshenkilönä opiskelijoiden ja opettajien kielitaitoon liittyvissä kysymyksissä.

Kielikoordinaattorin työhön kuuluu myös tutkimustyötä ja raportointia. Hänen tulee pysyä ajan tasalla kielitietoiseen opetuksen nykytutkimuksista ja soveltaa löydöksiä kehittämisohjelmien edistämiseen. Hän valmistelee raportteja kielitietoisuuden edistymisestä ja tuloksista ja jakaa ne koulutushenkilöstölle. Lisäksi osallistumme joihinkin opettajien kokouksiin ja olemme mukana koulun yleisessä kielitietoisuuden kehittämisessä. Tulevana keväänä olemme suunnittelemassa vapaaehtoista ja käytännönläheistä koulutustilaisuutta kaikille Vantaan kaupungin lukioiden aineenopettajille.

Yhteistyö opettajien ja rehtorien kanssa on keskeinen osa työtämme. Olemme järjestäneet säännöllisiä tapaamisia, joissa olemme avoimesti keskustelleet kielitietoisuuteen liittyvistä tarpeista, tavoitteista ja toiveista. Näissä kohtaamisissa on syntynyt uusia ideoita ja strategioita, jotka ovat ohjanneet kielitietoista opetusta. Erityisesti olemme keskittyneet aineisiin, jotka ovat kohdanneet suurimpia haasteita koronapandemian aikana. Tämä kohdennettu tuki on näkynyt konkreettisesti opetusmateriaalien ja -menetelmien uudelleensuunnitteluna, millä pyritään paitsi paikkaamaan pandemian aiheuttamia oppimisvajeita, myös edistämään kielitietoisuutta.

"Viikoittaiset teemat kielitietoisesta pedagogiikasta" -verkkoalusta on ollut yksi innovatiivisimmista projekteistamme. Kymmenen pääteeman kautta olemme voineet tarjota opettajille hyödyllistä tietoa ja käytännön työkaluja, jotka rikastuttavat heidän valmiuksiaan kielitietoiseen pedagogiikkaan. Materiaalit on ladattu Vantaan lukioden yhteiselle Google Drive -alustalle, jolloin kaikki opettajat ovat voineet tutustua niihin omassa tahdissaan ja soveltaa oppimaansa omassa opetuksessaan.

Opiskelijoiden tukeminen kielitaitoon liittyvissä haasteissa on ollut toinen keskeinen pilari työssämme. Olemme järjestäneet Vantaan kaupungin lukioissa opiskelijoille luentoja, joissa käsittelemme kielitietoisuutta opiskelijan näkökulmasta ja kerromme, kuinka he voisivat hyödyntää kaikkia kieliresurssejaan opiskelussa. Tuomme myös monikielisyuden hyötyjä ilmi ja kerromme millaista tukea he voivat saada meiltä kielikoordinaattoreilta. Olemme lukioissa osallistuneet jokaisen Vantaan lukion viikoittaisiin läksypajoihin, jotka tarjoavat opiskelijoille mahdollisuuden saada henkilökohtaista tukea ja ohjausta kielellisissä haasteissa. Nämä keinot ovat mahdollistaneet avoimen vuoropuhelun ja yksilöllisen tuen, mikä on auttanut opiskelijoita kehittämään tehokkaamman oppimisen strategioita. Lisäksi olemme vierailleet lukioissa kertomassa opiskelutaidoista ja -tekniikoista opiskelijoille ja opettajille esimerkiksi liittyen tehokkaaseen lukemiseen, kirjoittamiseen, muistiinpanojen tekoon tai kokeisiin valmistautumiseen.

Lisäksi olemme tavanneet opiskelijoita yksittäin ja ryhmissä antaaksemme heille kohdennettua tukea. Nämä tapaamiset ovat mahdollistaneet syvemmän ymmärryksen opiskelijoiden ainutlaatuisista tarpeista ja kielitaitoon liittyvistä haasteista, ja olemme voineet jakaa heille kohdennettuja materiaaleja ja resursseja. Olemme toteuttaneet yhteistyötä myös lukioden tutoropiskelijoiden kanssa, jotta he voivat myös osaltaan olla ottamassa tulevia opiskelijoita vastaan kielitietoisella otteella. Olemme kehittäneet opiskelijoiden tutortoimintaa osallistumalla heidän kokouksiinsa ja muihin vastaaviin aktiviteetteihin. Lisäksi olemme olleet mukana järjestämässä monikulttuurisuuspäiviä jokaisessa lukiossa, valmistaen ja esitellen materiaaleja, jotka tukevat kulttuurien välistä ymmärrystä ja lisäävät inklusiivisuutta. Tällainen toimintamme on vahvistanut yhteisöllisyyttä ja edistänyt kulttuurien välistä dialogia, mikä on olennainen osa kielitietoista kohtaamista.

Kielitietoisien pedagogiikan edistäminen ei jää pelkästään lukioihin. Olemme osallistuneet aktiivisesti kansallisiin seminaareihin ja koulutuksiin, jotka käsittelevät toisen asteen koulutusta ja S2-opetusta. Nämä tilaisuudet ovat antaneet meille arvokasta tietoa, lisänneet verkostoitumista kielikoulutusalan tutkijoiden kanssa ja tuoneet uusia näkökulmia, joita olemme voineet hyödyntää omassa työssämme.

Me Suomen ainoat kaksi kielikoordinaattoria olemme siis ensimmäisen puolen vuoden aikana sukeltaneet jo syvälle kielitietoisien pedagogiikan maailmaan. Kaiken kaikkiaan roolimme kielikoordinaattoreina on ollut monipuolinen ja kattava. Olemme kohdanneet haasteita, mutta myös saavuttaneet paljon. Tulevaisuudessa suunnittelemme kehittävämmä lisää opettajille suunnattuja työpajoja, kohdennettuja opetusmateriaaleja ja mentorointiohjelmia. Lisäksi haluamme lisätä kulttuurien välistä dialogia oppilaitoksissamme. Nämä toimenpiteet tulevat vahvistamaan kielitietoisien pedagogiikan kehittämistä ja edistämään kaikkien opiskelijoiden yhdenvertaista oppimista.

Tulevaisuuden suunnat: Visiot kielitietoisesta Suomesta

Suomessa kielitietoisuuden merkitys on kasvamassa entisestään yhteiskunnan monimuotoistuessa ja globalisoituessa. Toiveenamme tulevaisuuteen olisi yleisesti Suomessa vallitseva kielitietoinen ilmapiiri, jossa arvostetaan eri kielten ja kulttuurien moninaisuutta sekä ymmärretään kielitaidon merkitys yksilön ja yhteiskunnan hyvinvoinnille. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi tarvitaan erilaisia keinoja, kuten entistä laajempi kielitietoisien pedagogiikan käsittely opettajankoulutuksessa, jotta tulevat opettajat voivat paremmin tukea oppijoidensa kielitaitojen kehittymistä erilaisissa oppimisympäristöissä. Tästä hyvänä esimerkkinä on Jyväskylän yliopiston luokanopettajien, aineenopettajien ja varhaiskasvatuksen opettajien KiMo-koulutusohjelma, jossa kieltä ja kielen oppimista lähestytään kielitietoisuuden ja monikielisyyden näkökulmista. KiMo on lyhenne koulutusohjelman nimestä Kielitietoisuutta ja monikielisyttä tukeva opettajankoulutus.

Lisäksi täytyy kehittää lisää kielikoordinaattorin työn kaltaisia innovatiivisia ratkaisuja tukemaan koulutuksen kielitietoisuuden kehittämistä. Kielitietoisuus tulisi nähdä koko koulutusjärjestelmän läpäisevänä teemana.

Tulevaisuudessa kielitietoisuutta voi kehittää myös teknologiaa hyödyntämällä. Esimerkiksi digitaalisten opetusmateriaalien kehittyminen kielitietoisemmiksi, kieltenopiskeluun suunnitellut sovellukset ja verkkokurssit tarjoavat oppijoille mahdollisuuden harjoitella kieltä joustavasti omaan tahtiin. Digitaalisten oppimateriaalien avulla voidaan tuoda oppijan oma äidinkieli lähelle oppijan koulun kieltä, jolloin oma äidinkieli tukee koulun kielen oppimista (OPH, 2016). Lisäksi opetusteknologian käyttö avaa luokkahuoneen oven maailmalle (Kankaanranta, Vahtivuori-Hänninen & Koskinen, 2019), jolloin voimme tuoda maailman kieliä opiskelijoiden lähelle. Tulevaisuudessa tarvitsemme myös lisää tutkimustietoa siitä, miten teknologia voi edistää kielten oppimista eri koulutusasteilla (Kotilainen, 2019).

Kansainvälisten muuttoliikkeiden myötä suomalainen kielimaisema jatkaa muovautumistaan. Tämä vaatii kaupungeilta kielikoulutuspoliittista päätöksentekoa, jonka avulla voimme kehittää koulutusta entistä kielitietoisemmaksi. Kaupunkien tekemät päätökset rahoituksen suuntaamisesta opetuksen ja kasvatuksen toimialalla vaikuttavat suoraan opetuksen kehittämiseen ja järjestämiseen. Jotta kaupungeissa voidaan tehdä vaikuttavia päätöksiä ja kohdentaa rahoitusta kielitietoisuuden edistämisen kannalta oikein, tarvitsemme lisää tutkimusnäyttöä siitä, kuinka koulutuksen laadun ja tasa-arvoisuuden varmistamiseksi kielitietoisuus on välttämätöntä kaikilla koulutusasteilla. Voisimme tarvita myös tutkimusnäyttöä esimerkiksi monikielisten oppimateriaalien käytön tehokkuudesta ja opettajien kielitietoisuuden kehittymisestä. Tutkimusten tulokset tuovat meille varmuutta kielitietoisien toimintakulttuurin kehittämiseen. Tämän vuoksi tulevaisuuden visioihin liittyy vahvasti tutkimuskentän laajentaminen kielitietoisuudesta ja kielitietoisesta pedagogiikasta. Vaikka Suomessa on tehty jo melko paljon tutkimuksia kielitietoiseen pedagogiikkaan liittyen (Aalto & Tarnanen, 2016; Honko & Mustonen, 2018; Lahti, Harju-Autti & Yli-Jokipii, 2020; Suuriniemi, 2019), niin esimerkiksi toisen asteen koulutuksen kielitietoisuudesta tiedetään kuitenkin melko vähän. On tärkeää korostaa jatkuvan ja laaja-alaisen tutkimuksen merkitystä, jotta voimme ymmärtää paremmin kielitietoisien pedagogiikan vaikutuksia, luoda yleisesti vallitsevaa kielitietoista ilmapiiriä sekä myös kehittää kielitietoisia käytäntöjä entistä monipuolisemmin eri koulutustasoille. Me kielikoordinaattoreina olemme innokkaita kehittämään kielitietoisuutta myös tutkimuksen avulla. Olemmekin juuri

aloittaneet yhteistyön tutkijoiden kanssa, ja olemme aloittamassa tällä hetkellä aineistonkeruuta tutkimuksellemme, josta toivottavasti kuulette vielä myöhemmin.

Kielikoordinaattorit Roosa Väisänen ja Geo Goyi työskentelevät Vantaan kaupungin kasvatuksen ja oppimisen toimialueella lukiokoulutuksen kielitietoisuuden kehittäjinä.

Lähteet:

Aalto, E., & Tarnanen, M. (2016). Kielitietoinen aineenopetus opettajankoulutuksessa. *AFinLA-Teema*, 8, 72–90.

<https://journal.fi/afinla/article/view/53773>
(<https://journal.fi/afinla/article/view/53773>)

Andersen, L. K. & Ruohotie-Lyhty, M. (2019). Mitä on kielitietoisuus ja miten se näkyy koulussa? *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 10(2).

Saatavilla: <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-maaliskuu-2019/mita-on-kielitietoisuus-ja-miten-se-nakyy->

koulussa (<https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-maaliskuu-2019/mita-on-kielitietoisuus-ja-miten-se-nakyy-koulussa>)

E-perusteet. (2021). Vantaan suomenkielisten lukioiden opetussuunnitelmat. <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/opetussuunnitelma/5182616/lukiokoulutus/tekstikappale/5194783> (<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/opetussuunnitelma/5182616/lukiokoulutus/tekstikappale/5194783>) (15.02.2024)

Lahti, L., Harju-Autti, R., & Yli-Jokipii, M. (2020). Kielitietoisempaa aineenopettajuutta etsimässä: kielididaktiikkaa kaikkiin oppiaineisiin. Teoksessa R. Hilden, & K. Hahl (Toimittajat), *Kielididaktiikan katse tulevaisuuteen: Haasteita, mahdollisuuksia ja uusia avauksia kielten opetukseen*. Suomen ainedidaktisen tutkimusseuran julkaisuja: Ainedidaktisia tutkimuksia; Nro 17, 31–57. <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/312321> (<https://helda.helsinki.fi/handle/10138/312321>)

Kankaanranta M., Vahtivuori-Hänninen S. & Koskinen J. (2019). Opetusteknologia koulun arjessa – ensituloksia. Kirjassa: Kankaanranta, M. Opetusteknologia koulun arjessa. (2019) Haettu: <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/37468/978-951-39-4198-7.pdf> (<https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/37468/978-951-39-4198-7.pdf>) (viitattu: 15.02.2024)

Kotilainen M-R. (2019). Mobiiliuden mahdollisuuksia oppilaslähtöisen sisällöntuotannon tukemisessa portfoliotyöskentelyssä. Kirjassa: Kankaanranta, M. Opetusteknologia koulun arjessa. (2019) Haettu: <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/37468/978-951-39-4198-7.pdf> (<https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/37468/978-951-39-4198-7.pdf>) (viitattu: 15.02.2024)

Mustonen, S., & Honko, M. (2018). Monikielisyyttä tukeva pedagogiikka. Teoksessa M. Honko, & S. Mustonen (toim.), *Tunne kieli: matka maailman kieliin ja kielitietoisuuteen*. Finn Lectura, 118–141.

LOPS. (2019) Lukion opetussuunnitelman perusteet. Haettu: https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/lukion_opetussuunnitelman_perusteet_2019.pdf (https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/lukion_opetussuunnitelman_perusteet_2019.pdf)

POPS. (2014). Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014.

Haettu: http://www.oph.fi/download/139848_pops_web.pdf

(http://www.oph.fi/download/139848_pops_web.pdf) (15.02.2024)

OPH. (2016) Oma kieli – oma mieli, Oppilaan oma äidinkieli. Haettu:

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/179673_oma_mieli_oma_kieli_1.pdf

(https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/179673_oma_mieli_oma_kieli_1.pdf) (19.02.2024)

Suuriniemi, S. M., & Satokangas, H. (2023). Linguistic landscape of Finnish school textbooks. *International Journal of Multilingualism*, 20(3), 850–868. <https://doi.org/10.1080/14790718.2021.1950726>

(<https://doi.org/10.1080/14790718.2021.1950726>)

YLE. (n.d.). Mitä lukutaidolle tapahtuu koulussa? Suuri osa lapsista

lukee jo 6-vuotiaina, mutta monet 10 vuotta vanhemmat eivät ymmärrä

yksinkertaistakaan tekstiä | Yle. Haettu: <https://yle.fi/a/3-10290355>

(<https://yle.fi/a/3-10290355>) (15.02.2024)

Artikkeliin viittaaminen

Väisänen, R. & Goyi, G. (2024). Kielitietoisuuden uusi aikakausi

suomalaisessa koulutuksessa. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 15(2). Saatavilla:

[https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-](https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-maaliskuu-2024/kielitietoisuuden-uusi-aikakausi-suomalaisessa-koulutuksessa)

[maaliskuu-2024/kielitietoisuuden-uusi-aikakausi-suomalaisessa-](https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-maaliskuu-2024/kielitietoisuuden-uusi-aikakausi-suomalaisessa-koulutuksessa)

[koulutuksessa](https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-maaliskuu-2024/kielitietoisuuden-uusi-aikakausi-suomalaisessa-koulutuksessa) ([https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-](https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-maaliskuu-2024/kielitietoisuuden-uusi-aikakausi-suomalaisessa-koulutuksessa)

[yhteiskunta-maaliskuu-2024/kielitietoisuuden-uusi-aikakausi-suomalaisessa-](https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-maaliskuu-2024/kielitietoisuuden-uusi-aikakausi-suomalaisessa-koulutuksessa)

[koulutuksessa](https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-maaliskuu-2024/kielitietoisuuden-uusi-aikakausi-suomalaisessa-koulutuksessa))